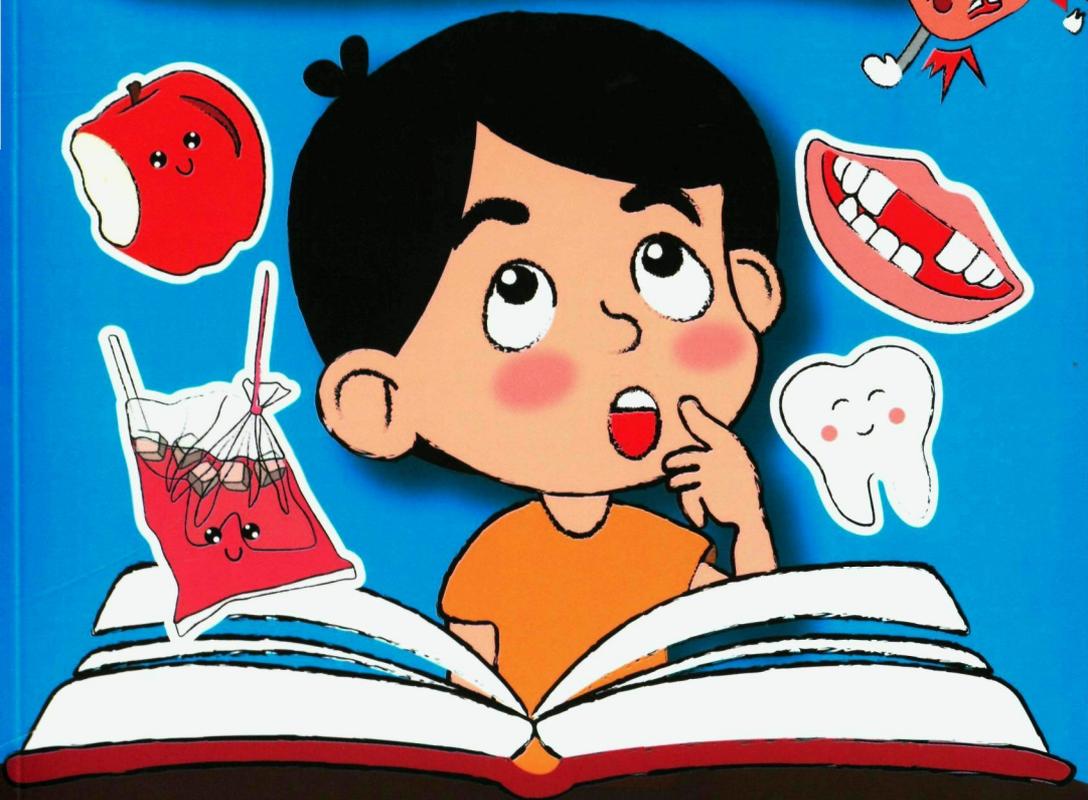

PENJAGAAN GIGI, MULUT & PEMAKANAN ANAK KEPERLUAN KHAS

NUR HANA HAMZAID | ILHAM WAN MOKHTAR | NOR FAEZAH BOHARI

Ilustrasi
HANI ZULAIKA ZAHARUDIN

PENJAGAAN GIGI, MULUT & PEMAKANAN ANAK KEPERLUAN KHAS

ILHAM WAN MOKHTAR
NUR HANA HAMZAID
NOR FAEZAH BOHARI

Ilustrasi
HANI ZULAIKA ZAHARUDIN

© Penerbit UiTM, UiTM 2022

Hak Cipta Terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian artikel, ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam apa jua bentuk dan dengan cara apa jua sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Pengarah, Penerbit UiTM, Universiti Teknologi MARA, 40450 Shah Alam, Selangor Darul Ehsan, Malaysia. E-mel: penerbit@uitm.edu.my

Penerbit UiTM adalah anggota
MAJLIS PENERBITAN ILMIAH MALAYSIA

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Nur Hana Hamzaid, Dr.

PENJAGAAN GIGI, MULUT & PEMAKANAN : ANAK KEPERLUAN KHAS /

Teks oleh: NUR HANA HAMZAID, ILHAM WAN MOKHTAR, NOR

FAEZAH BOHARI ; Ilustrasi oleh: HANI ZULAIKA ZAHARUDIN.

ISBN 978-967-363-832-1

1. Teeth--Care and hygiene.

2. Mouth--Care and hygiene.

3. Diet.

4. Children with disabilities--Care.

5. Government publications--Malaysia.

I. Ilham Wan Mokhtar, Dr. II. Nor Faezah Bohari, Dr.

III. Hani Zulaika Zaharudin. IV. Judul.

617.601

Pereka Kulit Buku: Arif Zulhimi Mohd Zin

Pereka Letak: Arif Zulhimi Mohd Zin

Ilustrasi: Hani Zulaika Zaharudin

Dicetak di Malaysia oleh: Pusat Percetakan UiTM

Kolej Pengajian Seni Kreatif

Universiti Teknologi MARA

40450, Shah Alam

Selangor Darul Ehsan

Kandungan

Prakata

iii

BAB 1 STRUKTUR GIGI dan MULUT

Pembentukan dan Urutan Pertumbuhan Gigi	2
Proses Pembentukan Gigi Semasa dalam Kandungan	3
Carta Pertumbuhan dan Perkembangan Bayi dalam Kandungan: Organ-organ dan Gigi	4
Urutan Pembentukan Gigi	5
Mengapakah Terdapat Kelewatan dalam Pertumbuhan Gigi Kekal?	7
Struktur Gigi dan Mukosa Mulut Normal	8
Kelainan Struktur Gigi Kanak-kanak Keperluan Khas	9
Kelainan Struktur Gigi yang Boleh Berlaku	10

BAB 2 MASALAH PENYAKIT LAZIM GIGI dan MULUT

Karies Gigi	12
Masalah Gusi	14
Gangguan Susunan Gigi	15
Gangguan Pertumbuhan Gigi	16
Trauma	17
Tabiat Kegigian yang Merosakkan	18
Rawatan Pergigian Komprehensif	19
Kesan Kehilangan Gigi kepada Kanak-kanak Keperluan Khas	20
Tanda-tanda Bukan Verbal Kanak-kanak Mungkin Mengalami Kesakitan	21

BAB 3 PEMAKANAN SIHAT

Modifikasi Makanan	26
Modifikasi Kepekatan Minuman Kepekatan	27
Modifikasi Tekstur Makanan	28
Makanan Puri Separa Cecair	29
Makanan Dilecek	33
Makanan Dicancang	36

Prakata

KANAK-KANAK keperluan khas didefinisikan sebagai anak yang mempunyai keadaan perkembangan fizikal, emosi atau tingkah laku yang terjejas. Oleh yang demikian, mereka memerlukan penjagaan kesihatan yang lebih spesifik dan teliti berbanding anak-anak lain yang sebaya. Kesihatan mulut yang baik merupakan komponen penting dalam memanifestasikan kesihatan tubuh badan secara menyeluruh. Bagi kebanyakan kanak-kanak yang mengalami masalah perkembangan, senyuman mereka mungkin merupakan cara yang paling berkesan untuk berinteraksi dengan dunia.

Kebanyakan ibu bapa dan kanak-kanak keperluan khas menghadapi cabaran dalam menjaga kebersihan mulut secara optimum kerana keterbatasan pergerakan motor, deria, dan intelektual. Kanak-kanak ini sering dilaporkan mempunyai status kebersihan mulut kurang baik, kerosakan gigi tidak dirawat, dan kekurangan bilangan gigi. Masalah ini boleh disebabkan amalan pemakanan dan ubatan tinggi gula. Perhatian dan penjagaan gigi, gusi dan mulut yang lebih terperinci dan sistematik oleh ibu bapa/penjaga sejak di peringkat awal lagi adalah sangat penting terutamanya bagi kumpulan kanak-kanak ini. Di samping itu, pemakanan sihat dan seimbang juga amat perlu dalam memastikan status kesihatan gigi dan mulut optimum.

Pengalaman kumpulan penulis dan maklum balas pengetahuan ibu bapa/penjaga mengenai penjagaan pergigian dan pemakanan sihat telah membantu kami mengkompilasikan tajuk berkaitan dalam buku ini. Buku ***Penjagaan Gigi, Mulut dan Pemakanan Anak Keperluan Khas*** ini bukan sahaja mengupayakan ibu bapa/penjaga, malahan ahli terapi dan guru pendidikan khas memahami konsep penjagaan